

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

кафедра теорії та історії держави і права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ПРАВА, СВОБОДИ ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА  
(ГЕНДЕРНИЙ РАКУРС)**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Право

спеціальність D 8 «Право»

галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Затверджено на засіданні кафедри  
теорії та історії держави і права  
протокол №1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ - 2025

| <b>1. Загальна інформація</b>  |  |
|--|--|
| Назва дисципліни   | Історія вчень про державу і право  |
| Викладач   | Саветчук Наталія Михайлівна, викладач кафедри теорії та історії держави і права  |
| Контактний телефон викладача   | Саветчук Наталія Михайлівна (0342) 596133  |
| E-mail викладача   | Саветчук Наталія Михайлівна <a href="mailto:natalisa.savetchuk.@cnu.edu.ua">natalisa.savetchuk.@cnu.edu.ua</a>   |
| Формат дисципліни  | очний  |
| Обсяг дисципліни   | 3 кредитів ЄКТС, 90 годин  |
| Посилання на сайт дистанційного навчання   | <a href="https://d-learn.cnu.edu.ua">https://d-learn.cnu.edu.ua</a> При вивченні навчальної дисципліни можуть використовуватись можливості платформ Google Classroom, Google Meet, Zoom та інші.                             |
| Консультації   | Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри. Також можливі консультації шляхом листування через корпоративну електронну пошту. |
| <b>2. Анотація до навчальної дисципліни</b>  |  |
| <p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина (гендерний ракурс)» є дослідження теорії прав людини і громадянина України; особливостей правового статусу людини і громадянина; змісту особистих, політичних, соціально-економічних і культурних прав і свобод, механізм їх реалізації, регулювання та гарантування як в національному конституційному законодавстві, так і в міжнародно-правових документах; питання гендерної рівності.</p> <p>Навчальна дисципліна «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина (гендерний ракурс)» відіграє значну роль у формуванні світогляду особистості, формуванні її правової культури та несе в собі значний морально-виховний потенціал; вона повинна допомогти молодим спеціалістам, громадянам України, усвідомити місце окремого індивіда в суспільстві, стати повноправним суб'єктом правових та політичних відносин.</p> <p><u>Основними джерелами</u> цієї навчальної дисципліни виступають: Конституція України та інші закони України; Загальна декларація прав людини; Міжнародний пакт про громадянські і політичні права; Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права; Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод; Конвенція про політичні права жінок (1952 р.); Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1965 р.); Конвенція проти торгівлі та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання (1984 р.); Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації стосовно жінок (1979 р.); Конвенція про права дитини (1989 р.) та інші.</p> |  |
| <b>3. Мета та цілі навчальної дисципліни</b>   |  |
| <p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина (гендерний ракурс)» є підготовка професіоналів, які мають високу правосвідомість та правову культуру, володіють необхідними в їх наступній діяльності знаннями та практичними навичками для вирішення конкретних питань щодо захисту прав і свобод людини та громадянина; формувати вміння майбутніх юристів самостійно орієнтуватися у законодавстві, що встановлює та гарантує права і свободи людини та громадянина та уміло застосовувати його у практичній площині; формування у студентів предметних компетентностей, системи знань, вмінь та навичок в сфері захисту прав жінок й утвердження гендерної рівності; надання цілісного уявлення про концепцію недискримінації за</p>  |  |

ознакою статі як засадничу цінність і правовий стандарт сучасного суспільства.

Основними цілями вивчення навчальної дисципліни є ознайомити студентів зі змістом понять „природні невідчужувані права людини”, „права громадянина”, „покоління прав людини”, „основні (фундаментальні) та неосновні (додаткові, похідні) права особи”, „правовий статус людини і громадянина»; «гендерна рівність»; вміти орієнтуватися в сучасних національних та світових правових реаліях, тенденціях, уміти виявляти вплив ідеї прав людини на економічне, соціальне, культурне життя суспільства, порівнювати різні типи правових та політичних систем в аспекті прав людини; об'єктивно і критично аналізувати інформацію про інститут прав людини, займати самостійну позицію у питаннях теоретичного та практичного характеру, що стосуються інституту прав людини; розкрити основи формування та механізми реалізації гендерної політики в Україні та у світі; розвинути навички пошуку нових методів та підходів до вирішення гендерних проблем із урахуванням досвіду зарубіжних країн.

#### **4. Програмні компетентності та результати навчання**

##### Загальні компетентності

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

##### Фахові компетентності

- Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.
- Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.
- Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.
- Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.
- Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.
- Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
- Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
- Здатність до логічного, критичного і системного аналізу
- документів, розуміння їх правового характеру і значення.

##### Програмні результати навчання

- Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

- Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
- Мати базові навички риторики.
- Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.
- Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.
- Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
- Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях

### 5. Організація навчання

#### Обсяг навчальної дисципліни

|                   |    |
|-------------------|----|
| лекції            | 18 |
| семінарські       | 28 |
| практичні         | -  |
| лабораторні       | -  |
| самостійна робота | 44 |

#### Ознаки навчальної дисципліни

| Семестр | спеціальність | Курс (рік навчання) | Нормативний / вибірковий |
|---------|---------------|---------------------|--------------------------|
| 2       | 081 Право     | 1-ий                | Нормативний              |

#### Тематика навчальної дисципліни

| Тема  | кількість год. |                 |          |
|---|----------------|-----------------|----------|
|   | лекції         | сем/<br>заняття | сам.роб. |
| Тема № 1. Права людини: загальнотеоретична характеристика                               | 2              | 2               | 4        |
| Тема № 2. Генезис прав людини   | -              | 2               | 4        |
| Тема № 3. Правовий статус людини і громадянина  | 2              | 2               | 4        |
| Тема № 4. Типологія прав людини.  | 2              | 4               | 4        |
| Тема № 5. Конституційні обов'язки людини і громадянина України та гарантії їх виконання | 2              | 2               | 4        |
| Тема № 6. Права дитини: від витоків до сьогодення                                       | 2              | 2               | 4        |
| Тема № 7. Гендерна рівність в Україні   | 2              | 2               | 4        |
| Тема № 8. Гендерна рівність в зарубіжних країнах  | 2              | 2               | 4        |
| Тема № 9. Обмеження прав та свобод людини.  | 2              | 2               | 4        |
| Тема № 10. Захист прав та свобод людини і громадянина в Україні                         | 2              | 2               | 4        |
| Тема № 11. Міжнародно-правові механізми захисту прав людини.                            | -              | 2               | 4        |

|   |    |    |    |
|---|----|----|----|
|   |    |    |    |
| Тема № 12. Права людини і глобалізація. | -  | 2  | 4  |
| ЗАГ.                                    | 18 | 28 | 44 |

### 6. Система оцінювання навчальної дисципліни

|   |  |
|---|--|
| Загальна система оцінювання навчальної дисципліни | Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309. <a href="https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf">https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</a> , а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) <a href="https://law.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf">https://law.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf</a> |
| Вимоги до письмових робіт                         | <p>Передбачається виконання 1 письмова модульна контрольна робота (абз.2 пп. 3.1.3.1 МРПОУ). Робота виконується на останньому семінарському занятті та охоплює всі змістові модулі.. Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ).</p> <p>На письмову модульну контрольну роботу виноситься 4 питання. Перше питання (описове, розгорнуте) оцінюється максимально в 22 бали, друге питання передбачає обґрунтовану відповідь на питання і оцінюється в 15 балів, третє питання оцінюється у 8 балів, четверте питання оцінюється в 5 балів.</p> <p>Максимальна кількість балів за письмову роботу – 50 (пп. 2.6.1 МРПОУ).</p>  |
| Семінарські заняття                               | Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри теорії та історії держави і права <a href="https://kttidip.cnu.edu.ua/denna-forma-5/">https://kttidip.cnu.edu.ua/denna-forma-5/</a> , а також в системі дистанційного навчання. Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 45 (пп. 2.6.1–2.6.2 МРПОУ).  |
| Умови допуску до підсумкового контролю            | Студенту виставляється залік за умови виконання всіх видів робіт, передбачених навчальною програмою. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для не виставлення заліку (пп. 3.2.2 МРПОУ).  |
| Підсумковий контроль                              | Залік. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 45 балів), балу за підсумкову модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) та балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.6.3 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.6.1 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимально 100 балів (пп. 2.6.1–2.6.3 МРПОУ).   |

### 7. Політика навчальної дисципліни

#### Письмові роботи:

Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкових (письмових модульних контрольних робіт) та додаткових (письмових завдань за питаннями самостійного опрацювання, письмових експрес-опитувань тощо) письмових робіт визначаються викладачем, що

проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ).

За бажанням (для отримання додаткових балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ). Види, інструкції щодо виконання індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та на сайті кафедри <https://kttidip.cnu.edu.ua/denna-forma-5/>

#### Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення.

Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур [https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08\\_2024-protsedura\\_8\\_universytet.pdf](https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf).

#### Відвідування занять:

Очікується, що всі студенти відвідають лекції і семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. п. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. п. 3.1.2 МРПОУ).

#### Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника [https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33\\_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultat-iv-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf](https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultat-iv-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf)

## 8. Рекомендована література

1. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні: Підруч. /за ред. О.В.Пушкіна, В. М. Шкабаро, Т. М. Заворотченко. Д.: Вид-во ДУЕП імені Альфреда Нобеля, 2011. 336 с.
2. Пустовіт Ж. М. Актуальні проблеми прав і свобод людини та громадянина в Україні: Навчальний посібник. К.: КНТ, 2009. 232 с.
3. Рабінович П.М., Хавронюк М.І. Права людини і громадянина: Навчальний посібник. К.: Атіка, 2004. 464 с.
4. Права людини в Україні. Наукове видання /За ред.: А. Б. Благої, О. А . Мартиненка / Українська Гельсінська спілка з прав людини. Київ, 2015. 184 с.
5. Кравченко В.В. Конституційне право України: Навчальний посібник 6-е видання. Київ: Атіка, 2018. 608 с.
6. Наливайко Л.Р., Степаненко К. М. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч.посібник. Дніпро: ДДУВС, 2019.184 с.
7. Федоренко В.Л. Конституційні права і свободи людини та їх гарантування й захист в Україні. Монографія. Вид-цтво Ліра-К. 2020. 138 с.
8. Конституційне право: підручник / за заг. ред. М.І. Козюбри. К.: Ваїте, 2021.528 с.
9. Тертишник В.М. Права і свободи людини. Підручник. Київ:Алерта. 2022. 432 с.
10. Петков С.В. Права і свободи людини та їх дотримання під час дії воєнного стану. Підручник. Видавничий дім «Професіонал». 2022. 310 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів міститься в навчально-методичних посібниках:

1.Саветчук Н.М. Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи студентів денної форми

навчання з початкової дисципліни «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина (гендерний ракурс)». Івано-Франківськ. 2024.

2. Саветчук Н.М. Методичні вказівки для проведення семінарських занять для студентів денної форми навчання з початкової дисципліни «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина (гендерний ракурс)». Івано-Франківськ. 2024.

**Викладач** \_\_\_\_\_ Н.М. Саветчук